
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater R. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: La oss gå til Betlehem. — Julens budskap. — Jul i Kirke og Hjem. — Den sterkeste magt. — Til katolske foreldre. — Din hånd, min bror. — Julekrybben. — Ei rettleiding som eg fekk St. Rafaels dag. — Da Vår Herre var i besøk på Solbakken. — Høitidsdag for Vår Frue Menighet i Porsgrunn. — Mari-Santa. — Vi henleder. — Bokanmeldelser. — Organist Riefing. — Fra Vikariatet. — Herhjemme. — Juledikt.

RETT + OG + SANNHET

„La oss gå til Betlehem —“

Murillo: Hyrdenes tilbedelse.

Julens budskap.

Julen står igjen for døren med all sin fryd og glede. Julen er av de få ting som tidens tann og årenes slit ikke tærer på. Skjønn er den i barndomshjemmet hos far og mor, skjønn er den også for far og mor med barnekretsen omkring sig og skjønn er den fremdeles når barnebarnene er med å dele ens juleglede.

Det er en skjønn fest i hjemmene, en herlig fest i klostrene for alle dem der har forlatt alt av kjærlighet til Ham hvis fødsel vi da feirer. Det er en nåderik og vidunderlig fest for hele Guds kirke. I hver kirke og hvert kapell hvor julens høitid feires fornemmer man noget av den herlighet som den første julenatt omstrålet hyrdene på Betlehems marker.

Under det hellige messeoffer på juledag — og ganske særlig i midnattsmessen — da er det som Jesu fødsel påny foregår foran oss. Herrens evangelium forkynner det evige, glade budskap om Guds Sønnns komme til jord, om Hans underfulle fødsel i stallen ved Betlehem.

Vi ser i ånden Maria, jomfru og mor, vi ser Josef, og vi hører englenes sang: Gloria in Excelcis Deo. Vi bøier våre kne og søker i bønnen å forene oss med messeofrets hellige og fremadskridende handling. Det hersker en forventningsfull taushet og så kommer forvandlingens store mysterium. Og evangeliets udødelige ord får ennu mer klang og rekkevidde enn ellers: «*Eder er idag i Davids stad en Frelser født.*»

Liksom hyrdene i den salige natt stirret fulle av forundring på Barnet som de fant svøpt i krybben,

skuer vi op mot alteret, mens vårt hjerte og vårt sinn fylles av tilbedelse og lovprisning.

Men likesom Jesu fødsel i Betlehem — Guds Sønnns menneskevordelse — forandret og fornyet verden, gav menneskene et nytt sinnelag, et nytt livssyn, så må også vår deltagelse i julefesten føre oss til en innerligere tilegnelse av julens ånd og mening. Ordet er blitt kjødt — for vår skyld, for å lære oss å leve livet, det vanskelige liv, slik at det kan skapes i oss et sinnelag som er i pakt med Guds vilje, med Himmerikes evige og uforgjengelige herlighet.

Jesus er ikke lenger i barnets skikkelse, men i sin himmelske herlighet. Men Hans åndelige tilstand, Hans sinnelag ved fødselen i Betlehem, Hans kjærlighet til Faderen og oss mennesker, den vedvarer stadig. Og den virker på oss med særlig styrke og innerlighet i juletiden. Og vårt indre menneske fornyes, mens vi lærer å vise godhet mot våre medmennesker, å bære over med hverandre, å hjelpe hverandre. Kunde vi bare la oss gripe av julens budskap, til å gå inn for julens mening, i offervillig forsakelse og glad hengivelse, da vilde julens budskap atter skape *fred på jorden*.

La oss begynne med oss selv og hver for oss gjøre vårt beste, vise vår gode vilje, uten å vente på at andre først skal vise oss veien eller straks følge vårt eksempel. Har vi *selv* denne gode vilje vil vi iallfall oppleve freden i vårt eget hjerte. Og ingen kan sette grensene for det et menneske makter og når, som har Kristi fred i sitt eget hjerte.

Ful i Kirke og Hjem.

Der er ingen sang så kjent og så kjær
som julens velsignede sang
om Betlehemsstallen i stjernenes skjær
og Barnet i krybben så trang.

Den synger sig inn i det barnlige sinn
med toner som aldri dør hen.

La årene rinne — når julen går inn,
da våkner din barndom igjen.

Der er ingen klang så malmsfull og skjønn
som klokkenes kimende kor
der bærer sitt bud om Guds evige Sønn
som steg til vår syndige jord.

De bever av jubel, de svulmer av fryd,
de dulmer all kvide og kval.

Det er som en gjenklang av harpenes lyd
fra himmelens strålende sal.

Der er ingen natt så yndig og blid,
 så rik i sin stillhet og ro
 som natten, da slektenes evige strid
 fant freden i håp og i tro.

Der tendtes et lys som i sorger og savn,
 i mismotets vinter og ve
 skal vise oss vei til den Eviges favn
 og tindre som solgull på sne.

Der er ingen fest som har farver og klang
 for fattigste hytte og vrå
 som julen, når barnene jubler sin sang
 om ham som i stallkrybben lå.

Da åpnes all himmeriks dører på klem —
 Guds kjærlighets under på jord
 til helligdom signer det fattigste hjem
 For hjerter som elsker og tror.

K. Kjelstrup.

DEN STERKESTE MAGT

Av SIGRID UNDESET.

Klokken ni om morgenen den 22. november 1641 begynte Underhuset behandlingen av den protestskrivelse til kong Charles I, som er gaatt over i historien under navn av The Grand Remonstrance. Den indeholdt en opregning av alle oppositionspartiets anklager mot kongen — to hundrede og firti punkter — og en eneste byggende tanke, at kongen herefter til ministre utelukkende maatte vælge mænd som Underhuset billiget. Det vilde si, kongen skulde overdrage sine gamle rettigheter til et oligarki, den nye rikmandsklasse, hvis interesser Underhuset repræsenterte, og utlevere den episkopale engelske statskirke paa naade og unaade til puritanerne av alle avskygninger, som ialfald var nogenlunde enige om ett — at hate selve begrepet læremyndighet inden kirken. Officielt var forslaget fremsat av et noksaa ubetydelig underhusmedlem. Men ingen var i tvil om at de virkelige fædre var Sir Henry Vane jr. og Mr. Oliver Cromwell.

Debatten blev langvarig. Mørket faldt paa, men det blev ropt, at saa fik man faa ind lys. Forhandlingene fortsatte — varte til ind i de smaa timer næste morgen. Da blev protesten vedtatt med bare 11 stemmers flertal. Den vilde ikke ha gaatt igjennem, hvis ikke flere av royalisterne i Underhuset var gaatt efterhvert, fordi de ikke holdt ut at sitte længer. Oppositionens mænd holdt ut.

Ved tretiden traadte Mr. Cromwell og Lord Falkland sammen ut i den svarte, raakolde novemberrant. Falkland hadde hørt til oppositionspartiet da det rettet sit angrep mot kongens og Straffords politik, men da sekterernes fanatisme truet kirken gik han over til royalisterne. Cromwell var sterkt ophidset — han sa, at var protesten blit forkastet vilde han ha solgt alt han eiet og forlatt England for godt. Falkland svarte, at det hadde gaatt som det pleier: «de som hatet biskopper hatet dem værre end djævelen, og de som elsket dem elsket dem ikke saa høit som sin middagsmat.»

Følgende nytaarsdag tok Falkland imot stillingen som første statssekretær; han bøiet sig for kongens ønske, men han har neppe set med synderlig haab paa fremtiden. Alle var rædde for borgerkrigen, ingen ønsket den, og likevel kom den — motsætningen mellem de forskjellige idealer som partierne stod for og de egeninteresser som menneskers idealer altid er indfiltret i, bevisst og ubevisst, var for store. — Det var ikke lyst, men pligtfølelse som hadde drevet Lucius Cary, Lord Falkland, ind i politikken. Hans lyst, det var det liv som han hadde brutt op fra, da han syntes, hans fædreland kunde kræve det av ham. Paa sin herregaard, Great Tew, hadde Falkland som selv var filosof og skribent samlet en kreds av videnskapsmænd, jurister, teologer, naturforskere og filosofer, og husets unge herre ønsket bare at de alle skulde regne hans gaard, «dette universitet, hvor luften var renere end ved de offentlige universiteter» for sit hjem. Vennerne kunde komme og gaa, ride ut, læse, skrive, uten at være brydd med faste spisetider eller sengetider. Var sommerdagen for vakker ute over haverne og skogen, eller hadde nogen bragt et interessant samtaleemne paa bane, saa kunde gjerne klokken faa gaa helt rundt, ingen spurte efter den.

Falklands erfaringer inden oppositionspartiet drev ham over til kongens side. Men han var helt klar over at folk som vil forsvare noget bestaaende kaster sig aldrig ind i kampen saa helhjertet — ialfald ikke før deres sak halvveis er en tapt sak — som de mænd, der hater en eksisterende virkelighet og kjæmper for noget som endda bare findes som et billede i deres eget sind. Naar billedet begynner at bli overført til virkeligheternes omraade kommer *deres* tur til at bli splittet i sindet, angrepne av skuffelsen over alle tings ufuldkommenhet som blir realisert her paa jorden.

Borgerkrigen brøt ut. Lord Falkland hatet krigen av hele sin følsomme, grublende sjæl — slagmarkernes gru opprørte ham, og han led ved sit lands lidelser. Og han

hadde ikke engang synderlig haab om at freden skulde bringe noget godt. Prins Rupert hadde mange av en dygtig generals egenskaper, det manglet ikke paa personlig tapperhet, loyalitet og kampmod i hæren — men det kunde ikke bøte paa royalistpartiets pengemangel, overfloden paa selvbestaltede raadgivere og usikkerheten i kongens politikk. Det fortælles at da Charles sommeren 1643 laa i Oxford forsøkte han og Falkland at utforske fremtiden ved det som dengang kaldtes «sortes Virgilianæ». Som fromme katolikere i middelalderen hadde søkt svar fra Gud ved at slaa op i Bibelen, saan forsøkte denne tids humanistisk dannede herrer at slaa op i Virgil. Falkland fandt to linjer:

«Ak Pallas, du har brutt det ord du gav,
at kjæmpe kun med vise raad og ei med sverdet.»

Samme aar i september stod slaget ved Newbury. For første gang blev prins Ruperts kavalleri drevet paa flugt. I baktroppen som forsøkte at sinke Essex' fremtrængen paa landeveien til London sprængte Falkland frem over et jorde mot de levende gjerder av høie hækker som veien løp mellom. Fra en aapning i hækken blev det fyrt paa det kongelige rytteri. Lord Falkland faldt. Han var bare treogtredve aar gammel.

Han er ikke den mindst tragiske skikkelse mellom de mange, som blev trukket ind i Stuarternes tragedie. I hans lille uanselige skikkelse bodde et stort hjerte og et sandt adelig sindelag, skriver en av hans venner. Det er bare undtagelsesvis, som enslags mellomakter mellom historiens blodige og oprørte perioder, at tiderne er slike, saa mænd av Lord Falklands støpning faar utfolde sine evner i fred og opnaa indflytelse utover en liten kreds. Hans bitre ord om at de som hatet biskopperne hatet dem som djævelen og de som elsket dem elsket dem ikke riktig saa høit som sin middagsmat, har sin gyldighet til alle tider. Vel er det saan, at den som vil forsvare noget bestaaende, kan umulig ville bevare det helt uforandret eller elske det kritikkløst, medmindre han da er kjæmpe-dum. Alt som *er*, her i verden og av denne verden, er feilfuldt, og den som elsker tingene fordi de er realiteter, maa samtidig ønske at rette paa det ufuldkomne ved dem, og dermed faar han to fronter at kjæmpe paa — for at forandre samtidig som han vil bevare. Han *kan* umulig eie den fanatisme og ensidighet som er styrken hos alle som kjæmper, drevet av hat til virkelige, bestaaende ting, mens de reserverer sin kjærlighet for fremtidsbilleder — som enhver kan utmale sig efter sine begreper om fuldkommenhet. Men det er ogsaa saan at den som elsker nogen av de gode ting som ogsaa altid findes realisert i virkelighetens verden, er bundet og hemmet, naar det gjælder at gjøre fælles sak med andre. Al kjærlighet er individualistisk betonet — det hænder vel aldrig at to mennesker elsker akkurat de samme ting paa samme maate. Og al jordisk kjærlighet gjør ufri. Hat er en ganske anderledes unuancert og samlende følelse, og de kræfter som suger enkeltindividerne ind i en massebevægelse kjendes ikke som frihetsberøvende. At la sit eget jeg gaa op i en gruppe-sjæl eller masse-sjæl er for de aller fleste mennesker en berusende oplevelse.

Alt snakket om at kjærlighet er sterkere end hat, at det gode altid seirer tilslut o. s. v. er simpelthen pjat — naar talen er om naturlig kjærlighet og rent menneskelig godhet. Endda den naturlige menneskelige kjærlighet er en vældig magt og den blotte, hedenske godhet har vist sig som noget stort og herlig og skjønt. Likevel har det skjet omigjen og omigjen at den maatte bukke under for ondskaben, — det er frykten og hatet og oprøret over vort jordlivs kaar som driver det naturlige menneske til de største kraftutfoldelser. Som det forrige aarhundredes utviklingstro (forsaavidt den oppfattet utviklingen som en fremadskridende bevægelse mot noget bedre dag for dag) ubevisst var bestemt av en middelalderlig religiøs *stemning*, skjønt den hadde forkastet de teologiske dogmer der laa til grund for stemningen, saan bunder det lyssyn vi endda ret som der er kan træffe paa — om at kjærligheten er den sterkeste magt og at det gode seirer tilslut, eller sandheten seirer osv. — i en livsbelysning, der bare er atterglansen av en sol som er sunket under aasen for den moderne avkristnede verden.

Virkelige, før-kristne hedninger har været tilbøielige til at tro, verden hadde engang været meget bedre at leve i end saan som den tedde sig for deres øine. I tidernes morgen var guld-alderen, utviklingen hadde gaatt mot jern-alder, sverdtid, varg-tid, fimbulvinter. Indianer-eventyr fortæller om en urtid, da mennesker og dyr var venner og guderne bodde paa jorden og stelte alt paa det bedste for alle sine skapninger — men saa optører gjerne menneskene sig slik, at guderne faar nok av dem og trækker sig tilbake saa fjernt som mulig fra dem.

Det var den ortodokse, katolske kristendom som forkyndte, at verdensdramaet skulde ende med det Absolutte Godes triumf. «Ingen er god uten Gud», Gud er Kjærlighet, Gud er Sandheten selv — *det* er den Kjærlighet som er sterkere end hatet, Sandheten hvis endelige triumf hverken djævler eller mennesker kan hindre. Og Guds seir er seiren for alle mennesker, hvis viljes hovedretning har været at gjøre Guds vilje — selv om de i livet ikke har kunnet holde retningen uten vaklen og sving og brudd paa linjen.

Kristenhetens historie i totusen aar vidner om at det har aldrig faldt lett for menneskene — de kræfter som volder viljens avdrift fra den rette vei mot Gud virker, og hviler aldrig. De er fra gammel tid av for korthets skyld blit sammenfattet under tre titler: Djævelen, Verden og vort eget kjøtt. Og for ganske almindelige mennesker, folk som folk er flest, er kanskje det siste den værste frister. Og de farligste fristelseter kommer ikke fra de aktive, opblussende begjær, «kjøddets lyster», men fra kjøttets ulyster, dets træghet og tunghet, vor tilbøielighet til at bli vanedyr. Gud faar heller vente paa os end vi skal vente paa middagsmaten. Det almindeligste er ikke at et menneske vender sig fra Gud, fordi det elsker ett eller andet som det vil erobre — det er meget almindeligere at det lar sig holde tilbake av en kjærlighet som har erobret det. Det er likesom det ler vi er tatt fra lokker os — ikke at vi vil vende tilbake og bli ett med det, men om vi kunde synke halvveis ind i leren igjen og hvile i den gode, skapte verden! Det er

frygt og fare og savn som holder os vaakne og aktive, saa længe vi lever paa et helt naturlig plan.

Da Gud blev menneske gjorde Han vor menneskenatur til ett med sin Guddom, rykket dens trægheit og tyngde op til forening med den ufattelige Kraft hvorved alt er skapt. I det naturlige menneske vokset kjærlighetsevnen, sandhetskjærligheten som kornet der bøier sig, naar det er blit modent, for at vende tilbake til jorden det er rundet av. Naaden gir den overnaturlige kraft som lar kjærligheten vokse, bære frugt uten ende og vokse videre til den taper sig i evighetens fjerne, gjør de menneskelige, forgjængelige sandheter til ett med den evige Sandhet. Det er de undere som vi ser skje i de helliges liv.

Gud er blit menneske, født av Jomfru Maria, og englene forkynder den store glæde for gjæterne paa bakken utenfor Betlehem: «En Frelser er eder født.» Gjæterne skynder sig avsted til stalden hvor den unge kvinnen er — de finder hendes nyfødte gut, svøpt og lagt i en krybbe.

Et litet øieblikk, idet Gudmennesket begynder sit liv paa jorden, er likheten mellem Ham og os tilsynelatende fuldkommen. Alle spædbarn er like hjelpeløse, overgitt paa naade og unaade i de hender som vil pleie dem. Alle spædbarn er like hemmelighetsfulde: ingen kan si om et eneste av dem, hvad dets forhistorie er — akkurat hvad det har arvet av hele menneskeslegtens fortid —, ingen vet noget visst om hvordan dets historie skal bli.

Gud har*) fuldkommen gjort sig lik med menneskene — Han er blit et litet barn i revekluter og ligger hvor Hans mor har lagt Ham. Jo mere Han vokser ut av klutene sine, jo længer Han vokser bort fra krybben, jo mere blir Han ulik alle os andre. Spædbarnets lille hjerte, dannet av den Helligaand i Jomfru Marias skjød, er Kjærlighetens glødende esse. Han har gitt sig til os, som det heter i juledagens dagmesse: «Puer natus est nobis, et filius natus est nobis» — et barn er født os, og en søn er gitt os. Og som Hans mor er sit barns datter, er vi Barnets hjelpeløse barn; Hans hjertes ild er varmen som holder liv i os; skilt fra den er vi dømt til at synke tilbake i vor trægheit og drages ned — vi vet ikke hvor dypt —.

Sigrid Undset.

TIL KATOLSKE FORELDRE

Da det nu er blitt bestemt at St. Gregors barnekor med assistanse av herrestemmer skal synges i høimesen i St. Olavs kirke én gang om måneden, henstiller undertegnede til katolske foreldre i Oslo å innmelde sine barn med sangstemme — fra 10-årsalderen og opover — i koret på St. Josefs institutt. Barna lærer tonedannelse dessuten å synges etter gregorianske og almindelige noter. Men hensikten er jo først og fremst den å fremelske hos de små sansen for vår herlige katolske liturgi og det gjøres best ved at de aktivt deltar deri. Kjære foreldre, på ingen bedre måte kan eders små prise

*) Frasett synden.

Gud. — Jeg vil hertil føie en liten bønn, som barna gjerne ber når vi møtes til øvelser og når de synger i kirken:

O Herre, la min tone svinge sig op til Dig på englers vis
Din kjærlighet i sangen klinge, og led oss inn i Paradis.
Sankt Gregor, hjelp oss!

Ella Østenstad.

Din hånd, min bror -

Rekk mig din hånd, min bror,
vi sitter på samme gren.
Der blåser forrykende stormer fra øst,
men foran går en med så liflig en røst,
som vil lokke oss med
i sitt farlige fjed,
men vi sitter på samme gren.

*Og rives grenen fra moderstammen,
vi stuper begge, vi stuper sammen.*

Rekk mig din hånd, min bror,
vi er i samme båt,
nu tumler den villsomt på tidenes hav,
og enes vi ikke, så driver den av.
Vi vil seile oss frem
til vårt fedrene hjem,
for vi er i den samme båt.

*Vil du ha roret, så tar jeg seilet,
nu står vi sammen, om før vi feilet.*

Rekk mig din hånd, min bror,
vi vandrer den samme vei.
Den er stenet idag, den er ulent og trang,
men vi kommer vel frem til vår sommer en gang,
til en lysere tid
med et felt for vår flid,
når vi vandrer den samme vei.

*For jord der ligger og venter plogen
og der er hustømmer nok i skogen.*

Rekk mig din hånd, min bror,
vi bygger i samme land.
Vi det felles vil løfte i soldagen frem,
så det flommer av lys i de tusener hjem,
hør, hvor arbeidets gny,
fyller bygder og by,
— du og jeg, vi vil bygge det land.

*Ditt håndslag bror, og så går vi sammen
og tømmer grunn for Norrønastammen.*

EINAR GJEMSØ.

Julekrybben.

Av Herta Foss.

Langt eldre enn skikken med juletreet som bare for godt og vel 100 år siden kom op i Tyskland, og altså ikke er så eldgammel en tradisjon som mange vil ha den til, er julekrybben, fremstillingen av stallen i Betlehem med det lille Jesusbarn liggende i krybben eller på sin hellige mors fang, tilbedt av hyrdene og de østerlandske vismenn. Så gammel er denne juleskikk, at vi må helt tilbake til oldkirkens dager for å søke dens opprinnelse. De første avbildninger av Jesu fødsel finnes i Katakombene, mens den første egentlige julekrybbe ble til noe senere, i det 5. århundre under Pave Sixtus III's pontifikat. Men da alle personer, ja endog selve Jesusbarnet manglet må denne krybbe sies å ha vært temmelig ufullstendig. Det hele bestod bare av en grotte bygget over en krybbe som gjemte alle kirkens relikvier; og krybben var såvidt vites det eneste eksemplar helt til det 8. århundre, da Pave Johannes VII lot den kopiere for St. Peterskirken i Rom.

I de følgende sekler ser det ut som krybben ikke gjennomgår noen videre utvikling. Den hellige Frans av Assisi var den som først kom på tanken å gjengi stallen i Betlehem med figurer. Men da spørsmålet om det var passende å la figurer forestille så betydelige personer lenge var gjenstand for adskillig diskusjon, måtte han, som selv var av den mening, at en lignende fremstilling nettop i juletiden bare måtte kunne bidra til å øke de troendes gudsfrykt og ærbødighet, innhente pavens tillatelse til å realisere sin plan. I en gammel stall ble der så stillet op en krybbe og legemsstore trefigurer forestillende den hellige familie og hyrdene. Hertil kom en lyslevende okse og et esel; og 24. desember 1223 lot den hellige Frans i overvær av et stort antall troende feire midnattsmessen for åpen himmel ved krybben i skogen i Abruzzerne. Herefter ble skikken sterkt utbredt, og når julen nærmet sig, inntok julekrybben en dominerende plass i hver av egnens kirker og kapeller.

Men som tiden gikk fikk man lyst også til å erstatte trefigurene med levende vesener. En idé som kunde ha sine ulemper, når babyen som hadde det lille Jesusbarns rolle ikke alltid var sig stundens alvor bevisst og gav sig til å gråte nettop som det var allermost ubeleilig. For å få den rolig igjen var det ofte ikke annet å gjøre enn å vugge den isøvn, hvad der foranlediget at krybbene herefter blev utstyrt med meier som riktige vugger. Kanskje var dette grunnen til at man efterhånden atter vendte tilbake til tre- og lerfigurer, dog stadig i mindre format. Og fra nu av blir skikken med julekrybben mere og mere utbredt. Fra sitt hjemland Italia finner den veien til Spania, Frankrike og Tyskland.

Krybbene blev nu laget i alle størrelser, og kunstnere tok del i utførelsen som på den måten i stadig større utstrekning mere blev gjenstand for disses fri fantasi enn akkurat overensstemmende med den opprinnelige Betlehems-stall. Særlig var dette tilfelle i det 18. århundre. En likeså karakteristisk representant for datidens kunst som en misvisende fremstilling av Betlehemsstallens fattigdom finnes i Cluny-museet i Paris. Den hellige familie er anbragt mellom ruinene av et for-

gylt tempel på toppen av en klippe som hvelver sig over krypten. Konger, hyrder, bønder og musikanter, 50 i tallet, bærer gaver i kostbare perler og koraller. Samtlige figurer er iført drakter svarende til datidens mote, og de tradisjonelle dyr: okse og esel er erstattet med hester og hunder.

I det 19. århundre, da all farveglede syntes å ha forlatt kunsten, mistet også julekrybben sin tidligere fantasi og rikdom. De støpte figurer fra dengang har ingen særlig karakter og gir en kold og livløs gjengivelse av den gripende scene. Men den reaksjon som før eller siden ubønnhørlig måtte inntre efter så megen flathet og homhet lot lenge vente på sig; og det er egentlig først i de aller siste år man igjen ser virkelig sieldne og interessante fremstillinger.

Innledningen til denne omveltning gav det tilfredsstillende resultat av et samarbeide mellom L'Abbé Loutil (Pierre L'Ermite) og kiente franske kunstnere, nemlig den krybbe som julen 1928 blev laget til Frans av Sales-

kirken i Paris. Det er ikke ved et rikt utstyr krybben vekker den almindelige oppmerksomhet, men ved den nøiaktige og gripende gjengivelse av sted, personer og drakter, som her er opnådd efter inspirasjon av Lerolles berømte maleri hvis original henger i museet i Carcassonne.

Op gjennom tidene har det i de forskjellige land og egner knyttet sig flere og nye skikkelser til den oprinnelige skikk med julekrybben. Således er der foran den berømte krybbe i kirken Ara Cæli i Rom stillet op en liten prekestol hvor Roms småbarn i juletiden kommer og fremsier hele små prekener til ære for Sanctissimo Bambino.

I enkelte deler av Frankrike tar presten under mid-

nattsmessen det lille Jesusbarn i armene for efter å ha gått i procesjon gjennom kirken å legge det tilbake i krybben igjen. I andre egner bringer en gjetergutt under midnattsmessens offertorium et lite barn inn i kirken for å la det velsigne.

Naive som disse og utallige lignende skikker kanhende synes for mange, har de alle, sammen med julekrybben, som i juletiden ikke mangler i noget katolsk gudshus, og fins i mange hjem, den samme oppgave: å bevare minnet om og lede tanken hen på Frelserens fødsel for snart 2000 år siden, og den fattige krybbe i Betlehem av hvilken der ikke er annet tilbake enn de relikvier som hvert år utstilles i Rom, i basilikaen Sta. Maria Maggiore.

Herta Foss.

Ei rettleiding som eg fekk St. Rafaels dag.

Brev til «St. Olav» frå LARS ESKELAND.

Det var på eit hotell i Oslo no sist 24. oktober. Eg var nett innkomen og noko trøyt, — eg hadde arbeidd mest heile dagen på Universitetsbiblioteket. Men det var for tidleg å leggja seg; klokka var berre 8½. Eg sette meg til å lesa eit dagblad. So banka det på døri. Og inn kom ei eldre svartklædd dame. Ho helsa venleg og sa namnet sitt, og bad so mykje um orsaking for di ho søkte meg so seint på kvelden. Men ho hadde lenge ynskt å helsa på meg, og syntest ho måtte gjera det no, ho høyrde eg budde her for nokre dagar. Eg takka for æra, og ho tok til å tala um ein gong for mange år sidan me hadde møtst på Voss. Rektor N. var endå med. Eit uklårt lite syne av alt dette steig upp i minnet mitt som ei tall or tåka.

Det var vedunderleg vent på Voss, sa ho. Og eg var samd med henne i det. Ei fagrare bygd trudde ho ikkje det fanst i landet. Og eit so framifrå vèrlag, so helse-sam ei luft! Og utifrå gilde folk. Ho hadde vore på Voss ikkje so få gonger, og alltid hadde det vore hugnadsamt.

— Og De står Dem bra, hr. Eskeland?

— Ja takk. No kann eg ikkje klaga.

— Det var deilig.

Med ein gong bøyger ho seg frammyver imot meg og grip handi mi: Men nu må De komme over til oss igjen, hr. Eskeland, til oss lutheranere!

Det var som det nogg i meg, so snøgt og uventa som det kom. Svaret brast utor meg so brått at ho drog seg tilbake: Nei, frue, — er det det De vil meg, so er det best me sluttar samtalen med ein gong, for det er like ugjerande som å gå til månen, og meir enn det.

— Ja det skal jo ikke lenger være så umulig å komme til månen, sa ho heller spakt.

— Kann henda det. For meg trur eg ikkje det lèt seg gjera. Men i alle tilfelle er det uråd for meg å gå over til lutherdomen att.

— Men det må da være en stor lidelse for Dem, hr. Eskeland, å være katolikk nu da De vet hvad det er.

— Langt ifrå. Tvert imot.

— Jo, De lider; det må jeg tro.

— De må tru det eg segjer, frue, so sant me skal tala saman.

— Men jeg kan ikke forstå dette, efter alt jeg har trodd om Dem. Jeg vet bestemt at Krogh-Tonning angret bitterlig på at han blev katolikk.

— De tek i miss, frue. Han angra aldri på det.

— Da er det i alle tilfelle De som tar feil. Jeg har det fra hans nærmeste.

— I so fall har dei ikkje skyna han, dei som har fortalt Dykk noko som er so langt frå sanningi. At han i sume måtar hadde det vondt etter han vart katolikk, det er noko reint anna. Det har hendt fleire enn han, kann henda dei fleste, på ymse viser. Men det er sanneleg ikkje for å få gode dagar ein går inn i den katolske kyrkja, og mindre enn dei fleste kunde Krogh-Tonning tenkja so, — det er noko som alle må skyna. Han tok krossen sin og bar han i full tru og von.

— Nei, hr. Eskeland, De har urett; Krogh-Tonning angret virkelig på at han blev katolikk; han led bitterlig, fordi han så han hadde tatt feil.

— Dersom nokon har fortalt Dykk det, frue, so har dei ikkje i minste måte havt greida på det dei har tala um, eller dei har trutt so, for di dei har ynskt det skulde vera so, — og De med deim. Men er De god til å tenkja roleg over dette, so må De snart skyna at De har trutt gale. For det er ikkje nokon dott me talar um: det er ein manndoms mann av dei hævaste og beste me veit um, — attåt det at han var den største teologen i Norderlandi i si tid. De må då skyna at det var ikkje i tankeløysa han gjekk inn i den katolske kyrkja. Men um han hadde sét at han hadde fare gale, so må då både De og andre tru so godt og stort um han, at han i so fall hadde sagt Kyrkja farvel. Det same vare samvit og den same sanningstrong som dreiv han inn i kyrkja, måtte då ha drive han ut att.

— Han kunde jo ikke komme ut, — han vilde blitt utsatt for en utålelig forfølgelse.

— Kva segjer De? Forfylgjing? Kven skulde forfylgt han? Og korleis i all verdi skulde dei fått det til?

— Man skyr jo intet middel.

— Kven?

— Den katolske kirke vel.

— Og slikt kann De tru? Men um so ille var, so må De då skyna at Kyrkja hadde ikkje nokor tenkjeleg eller utenkjeleg råd til å råka Krogh-Tonning — ein norsk borgar. Nei, det var då han gjekk inn i Kyrkja han våga seg ut for noko av kvart; det visste han, og det fekk han røyna. Men med å gå ut or Kyrkja att visste han og alle andre at han ingen ting våga. Tvert imot. Han vilde vorte fagna i storom, ikkje berre i vårt land, men so langt som protestantismen rekk. Det skal ikkje stor kjennskapen til for å skyna det. —

Ho tegjer.

— Men um De trur at nokon vilde og kunde forfylgja Krogh-Tonning for di han gjekk ut or Kyrkja att, — kann De so verkeleg for ålvor tru at han vilde lata seg hindra i å gjera det som han såg var rett og døyva samvititet sitt berre av redsla for forfylgjing? Skynar De ikkje at den som De vanærar mest med ei slik tru, det er Krogh-Tonning. Kvar vert det då av viljen hans til å taka krossen sin og fylgja Kristus? Korkje De eller nokon annan har den minste rett til å tenkja soleis um Krogh-Tonning. Han var ikkje berre ein stor teolog, han var det som meir er: han var ein stor kristen. Ingen skal få taka den æra frå han.

— Selvfølgelig ikke. Men jeg vet aldeles sikkert at han angret det skritt han hadde gjort. Og jeg håper opriktig at De selv også nu ser at De har tatt feil. Jeg respekterer Deres ærlighet. Men feil kan jo alle ta; det er menneskelig.

— Ja, men trur De eg er ærleg, so må De tru det eg segjer i djupaste ålvor. Og eg har sagt og segjer at eg korkje har angra eller angrar på at eg vart katolikk, og eg kann ikkje gjera det um att, eg kann aldri verta lutheranar eller gå over til nokor onnor sekt. De skynar visst at det ikkje var for moro eg vart katolikk, eller for å vinna noko som høyrer denne verdi til. Eg hadde ein lang og heller tung veg til den katolske kyrkja.

— Det tror jeg. Men nettop derfor vil De bli så meget bedre kristen når De nu kommer over til oss igjen. Hvad De nu enn siger og tenker, så stoler jeg fullt og fast på at De ikke lenge kan bli stående i den katolske kirke. De kan ikke være blind; De må da se hvad selskap De er kommet inn i.

— Meiner De at eg er komen i for dårleg selskap, so set de meg mykje for høgt, frue. Men det er gode og dårlege menneske i alle samfund. Og dersom De trur eg meinte at katolikkane var berre englar, so tek De storleg i miss. Eg visste det like godt fyrr som eg veit det no, at dei er menneske, og det måtte dei vera, skulde dei høva for meg. Men eg visste ikkje so godt som eg veit det no, kor stor skilnad det kann vera på menneske. For eg hadde aldri fyrr sèt nokon som rakk so høgt i godleik og fullkomenskap som eg no har sèt det i den katolske kyrkja.

— Jeg har også truffet meget gode, ja aldeles storartede katolikker, i utlandet. Men de er få, meget få er de, hr. Eskeland. De fleste står lavt, overordentlig lavt, ikke minst prestene.

— Det var ein hard dom. Kven har gjeve Dykk rett til å døma so? For meg er det tydeleg at De berre dømer etter vondkynde fråsegner.

— Nei, jeg har rett til å si som jeg gjør, for jeg taler av erfaring. Jeg har reist meget, skal jeg si Dem.

— Då har De ikkje sèt godt.

— Jo jeg har, og jeg sier sant. *Den katolske kirke er et helvede på jorden!*

Det fløynde av harm i meg, og eg hadde so nær som på eit hengjande hår teke i hardare enn godt var, men tok meg i det og sa berre: Frue, lat oss slutta denne samtalen. De berre sårar meg og gjer ikkje noko godt for Dykk sjølv heller. Dessutan lid det langt på kveld, og eg vil gjerne sova; eg har mykje å gjera um dagane.

— Ja jeg skal også sove. Men jeg vilde så inderlig gjerne gjøre mitt beste for Dem, Eskeland. Jeg har så god tro om Dem, og jeg har bedt meget for Dem.

— Det segjer eg takk for. Og då har De gjort ei god gjerning. Og det vert ikkje utan velsigning. For noko betre kann ikkje me menneske gjera for andre enn å beda for deim av hjarta. I dette stykket er me visst samde.

— Ja det er vi. Jeg tror på forbønn.

— Det er godt å høyra. Det kjem alltid noko godt av forbøni, kann henda ikkje nett det me ynskjer, men i so fall noko mykje betre.

— Ja men jeg tror dog De kommer tilbake, ja jeg er viss om det.

— Men korleis kann De tenkja soleis, frue, — etter denne samtalen?

— Fordi jeg *vet* at *alle* vil søke bort fra den katolske kirke, og meget snart. Det går fort nu, skal jeg si Dem. Hele den katolske kirke skal snart ødelegges i bunn og grunn. Målet er fullt. Den skal ikke få lov til å eksistere mer på jorden.

— Trur De verkeleg for fullt ålvor at den katolske kyrkja nokon gong kann gå til grunns?

— Ja, det er jeg ganske overbevist om. *Jeg vet det.*

— Korleis veit De det?

— Av alt som foregår i verden.

— Men kor vert det so med Herrens ord um at Kyrkja hans aldri skal gå under?

— Den katolske kirke er ikke Kristi kirke.

— Kvar er so Kristi kyrkja? Ho må vel vera til?

— Den lutherske — og de andre.

— Alle andre? Har Kristus mange kyrkjer?

— Det er enhet i mangfoldigheten.

— Ja i protesten, og ikkje alltid der heller. Men kvar er einskapen i trui? De veit likso godt som eg at han finst ikkje. Um dei er aldri so samde når dei skal segja *nei* til den katolske kyrkja, — kva hjelper det når dei er usamde um alt dei skal segja *ja* til: um alt det Kristus segjer, og um Kristus sjølv? Luther fordømde dei andre, berre han hadde rett. Og striden har vore bitter — og er bitter, endåtil innanfor veggene i kvar av desse

kyrkjone. Me kann berre tenkja på vårt eige land, eller på Danmark, me treng ikkje gå lenger. Er då Kristus usamd med seg sjølv?

— Kristus? Det er da Kirken vi taler om.

— Men har ikkje Kristus gjort seg til eitt med Kyrkja si? «Eg er Vintreet, de er greinene.» Og har han ikkje sett Kyrkja til vegvisar og læremeister for alle folk og tider og bede oss høyra på henne og sagt han vil vera med henne alle dagar alt til enden? Korleis kann det då gå til at ho skifter seg upp i mange flokkar som stridest um alle ting, ja endåtil um Han sjølv, — korleis kann slikt gå til, so sant det er desse flokkane som er Kristi Kyrkja?

— Vil De virkelig si at de protestantiske samfund ikke er kristne?

— Langt ifrå. Dei er kristne so mykje og so langt som dei har halde uppe og i bruk den arven dei tok imot ifrå den katolske kyrkja. Og den lutherske kyrkja har mykje att, men har skilt seg med mykje òg, syrgjelig mykje.

— Med overtroen ja.

— Når ein stor lut av det som Herren gav til apostlane er ovtru, so må vel heile kristendomen vera ovtru.

— Det var pavene som ødela kirken ved overtro og antikristelige foranstaltninger.

— Merkelege menn som sigra yver Kristus og gjorde til inkjes lovnaden um at Helheims-portane ikkje skulde vinna over Kyrkja hans.

— Men reformasjonen kom jo.

— Når alt var øydelagt ja. Men ein kann vel ikkje byggja kristendom på antikristeleg grunn, so det må vera noko gale i sumt av det De segjer.

— Vi bygger på Kristus. Men katolikkene holder jo ikke oss for kristne.

— Det er uppdikt. Eg har aldri høyrte nokon tala so. Men både De og andre talar som katolikkane skulde vera verre enn heidningar. Slett ikkje alle protestantar, som vel er. Mange talar vel um oss.

— Og De tror at en protestant kan være en god kristen?

— Det har eg aldri tvila på. Kvar vitug katolikk veit at det kann vera gode kristne millom protestantar og dårlege kristne millom katolikkar.

— Men hvorfor fant De det da så nødvendig for Dem å bli katolikk?

— For di eg fann det eg søkte i den katolske kyrkja, — heile sanningi, og all den styrking og livshjelp som eg so sårt trong um og ikkje fekk eller fann nokon annan stad.

— Da har De ikke søkt rett.

— Eg høyrrer De segjer det. Eg greidde det i minsto ikkje betre.

— Den katolske kirke har ikke mer å gi enn den lutherske.

— Umåteleg mykje meir. Ein kann då berre tenkja på sakramenti.

— Vi har de rette sakramenter.

— De har dåpen. De har ikkje fleire i sin rette og sanne stordom.

— Jeg vet katolikkene tror det. Men De, hr. Eske-

land, må da allerede ha sett at ett av disse såkalte sakramenter er blitt til den verste forbannelse.

— Det er forfærdeleg at De kann tala so, frue. Eg har set at dei alle er til den største velsigning.

— Skriftemålet er da en ren sjelesott, en besmittelse.

— Det er ein lækjedom og ei reinsing so stor at det er vel få protestantar som kann ha ei meining um det. Men dei finst, det veit eg. Og det var skriftemålet meir enn noko anna som drog meg til den katolske kyrkja.

— Det er selvfølgelig mest skadelig for kvinner. De blir aldeles ødelagte.

— Skriftemålet er sjølvsgt til like stor lækjedom og reinsing for kvinnor som for menn.

— Da skulde De lese Chiniquy.

— Kven? (Eg hadde ikkje fått tak i namnet etter den uttalen ho brukte).

— Chiniquy heter han; det er en av de største menn i nyere tid. Mange regner ham næsten som en Luther. Han har avsløret uhumskheten i den katolske kirke på en aldeles drepende måte. Ham må De dog lese.

— Eg har lese han, frue, — både han og Marta Steinsvik og andre slike, mykje meir enn dei fortener. Ein burde ikkje lesa skandalbøker. Me veit at det alltid er dei som freistar å skandalisera det som stort er, og det største som finst kann då ikkje gå fri for det. Merkeleg er det berre at vituge folk bryr seg um slikt.

— Det er dog sannhet. Jeg har det fra mange kvinner selv.

— So har De kome ut for vonde kvinnor. I staden for å ansa lygn og vas, skulde De heller høyra på gode menneske, og dei vil protestera med harme imot desse skamlause skuldingane frå Chiniquy og andre skandal-skrivarar.

— Men jeg har jo selv erfaret det på mine reiser.

— Og De vil våga å segja at De har «erfaret» det, De som aldri har vore katolikk og aldri havt nokon skriftefar.

— Jeg har lagt merke til disse ulykkelige kvinner, og hørt deres klager.

— So måtte vel andre òg ha lagt merke til noko slikt. Eg òg.

— Nei, De er av de aller siste som forstår slikt. Man dølgjer det for Dem.

— Vanvit. Lat oss slutta denna samtalen, frue. Eg vil ha fred for all denne vondskapen.

— Ja, vi skal slutte. Jeg skjønner så godt det kan såre Dem. Men det var av godhet for Dem jeg søkte Dem. Jeg ønsket av et opriktig hjerte at De skulde være en av de første og ikke en av de siste som reddet sig ut av den katolske kirke nu før den styrter sammen og utslettes av jorden.

— Er det so snart dette skal gå for seg då, — i vår levetid?

— Senest om to år.

— Det sømer seg ikkje å skjemma med so store ting, frue.

— Det er mitt fulle alvor, og jeg vet hvad jeg sier. Og mange andre vet det samme. Der hender nu større ting i verden enn De synes å ane. Der er store kristelige bevegelser som kommer til å gå hele verden over,

og disse bevegelser vil ødelegge hele den katolske kirke før to år er omme. Ja allerede før jul i år vil vi få se de første tydelige tegn i denne retning.

— Her i vårt land òg?

— Ja, også her i vårt land. Det går ikke på langt nær to år før alle katolske prester *med sine damer* — de såkalte søstre, må fortrekke fra landet med alt sitt pikk og pakk. De kan være fullt overbevisst om at alt vil gå som jeg sier.

— Det er noko vanskeleg for meg å halda meg ålvorleg, og eg trur ikkje det trengst heller i dette tilfelle. Men for moro skuld: Lat oss no fyrr me bed godnatt, skriva upp desse spådomane Dykkar, og so set De namnet Dykkar under. Me tek tvo eksemplar og gøymer kvar sitt. Lever me so lenge, so kann me fin-

nast um tvo år. Og so fær me sjå kor sant De segjer.

— Det behøves ikke. Jeg skriver det op her (ho kakka med eit par fingrar på skallen). Og det vil gå aldeles som eg sier.

— Men eg vil skriva det upp. Og lever me, — so møtest me um tvo år.

— Så møtes vi om to år.

*

Eg fortalde dette dagen etter til eit par vener. «Du må skriva det upp medan du hugsar alt dette klårt,» sa dei. — «Eg skal so gjera,» sa eg.

Og her er uppskrifti.

Med helsing

Lars Eskeland.

Da Vår Herre var i besøk på Solbakken.

Fortælling fra Vorarlberg av Dr. Franz Michel Willam.

Oversatt av S. T.

(Forts.)

Mens Hansemand trasket hjemover skinnet solen varmt paa kinderne hans som om en mild haand strøk over dem. — Gutten kjendte det som han var vaaknet op av en dyp drøm; han maatte først besinde sig, om han virkelig hadde mottatt den hellige kommunion eller ikke. Han hørte paanytt prestens ord, han saa den gyldne kalk blinke og en hvit Hostie som nærmet sig hans mund. Ansigtet til hans sidekammerat dukket op for ham, med læberne litt adskilt — han maatte altsaa stikk imot alle formaninger ha sett paa de andre.

Litt efter litt begyndte hans tanker at arbeide rolig, og vissheten om at hans Frelser nu var nærværende i ham tok ham fuldstændig fangen. Det var den selv-samme Frelser som engang hadde ligget i krybben — og nu gik han med ham over de søndagsstille jorder.

Denne forestilling overvældet ham slik saa han i sin første betagelse vilde knæle ned midt i engen og forrette bønnerne efter kommunionen. Men da han merket at han i forvirringen hadde glemmt sin bønnebok i kirken gik han videre, mens han fortapte sig i tanker om hvad som nu var mest sømmelig at gjøre. Da kom han som en redning i tanker om noget fra prestens undervisning — han hadde sagt at hvis man en gang tilfældigvis hadde kommet til at glemme sin bønnebok saa skulde man tale til Frelseren akkurat slik som man vilde talt til sin far eller mor eller en god ven. Al usikkerhet veg fra ham. Frelseren skulde ikke faa det kjedelig hos ham, det kunde han indestaa for.

Høitidelig fortsatte han sin vandring opover bakken. Hvis han hadde kjendt salmen saa hadde han vel istemt utbruddet: «Løft eder, I porter, for Herlighetens Konge skal træde ind!» Granerne, bøkene, buskene, de unge græsstraa, tusenfrydene og Maria-nøklebaandene som sprang ut, alt stirret ham imøte langt borte fra og blev ved at følge ham med lange blick naar han gik videre.

Mellem grenene glittret husets vindusruter og kastet solskinnet tilbake mot Hansemand som dukket op over kanten av bakken, og han forklarte Jesus at nu saa de huset deres. Det var ikke akkurat saa svært stort og ikke noget videre nytt heller, men mor sa altid at de gamle husene var lunere og presten hadde ogsaa sagt det bestandig paa skolen, at huset i Nasaret hadde ikke været saa svært fint det heller. Hansemand pekte: det var vinduerne i stuen og det var i vindfanget og det var i kammeret, og saa gjorde han spesielt opmerksom paa loftsgluggerrne — derfra kunde en se saa langt saa langt, men paa rammerne til de smaa skraastillet-firkantede rutene sat det hvepsebol, saa derfor gik det bare an at se ut av dem om vinteren.

Under alle disse forklaringer var han kommet frem til døren med sin ædle gjest. Først nu faldt det ham ind at han hadde jo ingen nøkkel, men det satte ham ikke i nogen større forlegenhet — han visste om et hul i vedskjulvæggen som han let kunde komme ind igjen-nem, beroliget han sin Frelser. Men forresten saa vilde han nu først vise ham kjøkkenhagen deres.

I hagen gjentok han fortællingen om de indesperrede frøene, om deres gamle klædninger og om sin egen. Under skildringen av deres sorte fortvilelse huket han sig ned ved furen og opdaget en liten salatstripe som stod paa et tyndt elfenbenshvitt ben og slog to guldgule smaa vinger ut mot solen — den hadde begyndt sit nye liv og kastet den gamle klædningen for godt. Og da han saa nøiere efter fik han se at det var flere andre ogsaa som krummet sine fine hvite halser op av den sorte jorden — men alle disse smaa skapninger tilsammen bragte ham ikke i saa stor sindsbevægelse som en eneste rødletespire. Rett stod den paa sin rosenrøde fot, men den gamle fillete hammen hadde den endda ikke kastet helt — den bar som en trekantet hatt av den over sitt sammenklappede vingepar.

Hansemann kom rent i oprør over en saan forstokkethet; det lignet da virkelig ingen ting at henge saan ved det gamle usle krammet, naar man hadde faatt en saan vakker dragt, aldeles lyserød over det hele — og ikke engang ta noget hensyn til Vor Frelser som kom her for at se paa den med sine egne øine. Gutten hithførte med magt dens fuldkomne omvendelse og nappet omhyggelig den lille hatten av.

Han følte en ganske særlig dyp glæde fordi han skulde faa vise Frelseren huset deres og mente at føre ham fra rum til rum, for saa kunde han siden hele sit liv tænke: her ogsaa har han været engang og sett altsammen.

Han begyndte i kjøkkenet. Først viste han Frelseren alt det som hans mor pleiet at vise de kvindelige besøkende som engang imellem forvildet sig op i den lille stuen en og anden helligdag. En kobberkasserolle efter bedstemor og et fint fat hvorpaa det stod skrevet: «Mennesket lever ikke av brød alene». Her gjorde Hansemann den bemerkning, at det var et meget rigtig skriftsted — her hos dem spiste de slet ikke hvetebrød og ikke svært meget rugbrød heller; det var ialfald visst at de spiste meget mere poteter, og sommetider fik de nudler ogsaa og andre ting fra butikken. Ved siden av dette merkverdige og sandfærdige av alle fat stod de mere almindelige av samme slegten; tildels hadde de i kampen for tilværelsen faatt skaar i kanten eller var sprukket paa kryss og tvers. Hansemann følte sig forpligtet til at være opriktig overfor den Allvitende og gjorde opmerksom paa at halvparten av tallerknerne kunde ikke mere brukes til at ha flytende ting i, men de fik staa her for at fylde ut den tomme plassen i tallerkenrækken.

Da jo Frelseren fortjente at faa vite mere end alle slags tanter og kusiner saa viste Hansemann ham ogsaa mange ting som omhyggelig blev skjult for familiens kvindelige paarørende, selv om de grov og spurte paa den mest utpekulerte maaten og snuste rundt overalt. Gutten trak ut melskuffen og beklaget at det var nok daarlig med dem for øieblikket og det vilde være svært bra om Frelseren hjalp dem litt — ved brylluppet i Kana hadde han jo forvandlet vandet til vin, og de folkene hadde sikkert ikke hatt det saa smaatt som det var her paa Bakken; de hadde endda ikke hatt raad til at holde bryllup en eneste gang.

Saa blev sukkerposen sett efter, ubarmhjertig indtil de siste folder, saa en kunde se de fattige smaa kornene paa bunden. — Fra kjøkkenet førte gutten sin gjest ind i kammerset, det var meningen at naar de hadde besett dette rummet skulde de gaa ind i stuen og slaa sig til ro. Desværre fandt han morens dragkiste laast, istedet forklarte han Frelseren paa det nøiagtigste hele indretningen med alle skuffer og avdelinger og hemmelige smaarum og fjerer. Især la han vegt paa utvetydig at klargjøre pengepungens plass — tilslut la han til, at det var jo forresten ikke saa forfærdelig viktig, for den var nok for det meste tom, og dette var en stor sorg for mor mange ganger. Hvis Jesus vilde saa kunde han vel hjelpe paa det, det hadde han set i bibel-

storien, i pensumet for næste klasse, for der stod det at han hadde latt fisken bringe sig penger. Saa lot han skyndsomst dette emne falde og tok fatt paa en længre tale. Om ikke Jesus kunde kjende en rar lugt herinde, næsten som paa et vertshus? Det var nok brændevinslugt; det kom av at far hadde kommet sent hjem igaar igjen. Og derfor var han, Hansemann, igaaraftes nær blit sint paa Gud og derefter paa vertinden. Denne konen narret alle pengene fra far og brydde sig ikke et gran om at baade han og hun paa den maaten faldt i synd. Men han vilde jo ikke ønske noget vondt over hende, nei langt ifra, tvert imot bad han for hende om alt det bedste som fandtes. Frelseren kunde jo for eksempel la hende faa slag, helst under messen. Saa kunde presten komme tilstede med en gang og høre hendes skriffemaal og gi hende sakramenterne og bringe alt i orden for hende. Og hvis hun saa kunde dø samme dagen, saan ved tre-fire-tiden, saa var baade hun og far frelst paa en pen og upaafaldende maate. Med melet knep det jo svært, og med pengene ogsaa, men det var jo allikevel ting som det var lett at bære sammenlignet med denne elendigheten med den slemme vertinden.

Hansemann kunde tydelig føle at Frelseren inde i hans bryst merket sig baade klagerne og forslagene. Saa sluttet han med at si, nu fik de vel gaa ind i stuen og hvile sig, slik som alle gjester pleiet efterat de hadde besett huset. Gutten hadde paa følelsen at stuen var nok det eneste passende opholdssted for saa høi en gjest, men da det blev spørsmål om at finde en sitteplass kom han i en uforutsett forlegenhet. Først satte han sig paa ovnskrakken, men indsaa straks det uheldige heri. Rundt omkring ham ringet engler usynlig med himmelske klokker og svang gyldne røkelseskar, og altsammen bare op imot den gamle sprukne murstensovnen. Han flyttet rask bort paa kanapeen, for paa den blev bedre besøkende altid trykket ned med elskværdig vold av moren, selv om ikke sættet med de mange skjulte gropene egentlig skilte sig fordelagtig ut fra stolene. Hansemann med gjesten i sitt hjerte blev ogsaa genert av andre omstændigheter: han satt saa nær farens tobaksdaase, tre ikke videre vellugtende piper og en spyttebakke. Og ikke stort mere tilfredsstillende fandt han forholdene paa langbænken under speilen. Hans søkende blick som blev hængende ved glasskapet ovenpaa chatollet bragte ham endelig i tanker om den rette løsning.

Han bad Jesus ha taalmodighet et øieblikk, saa skulde alting straks være stelt som det høvet sig. Ivrig skjøv han en stol bort til chatollet og aapnet døren, tok ut av det ene rummet to lysestaker og av det annet to lys som laa paa hylden indpakket i rødt papir. Han forsikret Frelseren om at lysene var blit indviet siste kyndelsesmesse, — det husket da sikkert Han, den Allvitende, aldeles tydelig. Han stillet lysestakerne paa bordet, om trent saa langt fra hverandre som han hadde sett at lysene stod paa alteret i kirken. Saa skyndte han sig ut paa kjøkkenet efter fyrstikker; idet han strøk en hvasket han fortrolig til Frelseren at egentlig hadde han jo ikke lov til at røre fyrstikker, men ved denne anledning vilde mor aldeles sikkert ha gitt lov — allikevel var han glad til at han slapp at spørre. Lysene brændte høitidsfuldt,

efter de først hadde sprutet og spraket saa Hansemand fikk alvorlige tvil om indiviellsens gyldighet.

Gutten hadde fundet ut at det korrekteste vilde være at bruke bordet til alter og behandle sig selv som et tabernakel. Værdig krøp han op paa bænken og derfra op paa bordet; saa knælte han ned mellem lysene og formante dem til at brænde pent og ikke finde paa noget upassende leven med at knittre og slænge gnister omkring sig, for nu var de alterlys og maatte opføre sig derefter. Sin egen krop som han hadde bestemt til tabernakel holdt han under like streng disciplin. —

Under alt dette hadde gudstjenesten i kirken gaatt sin gang, og likesaa farens raseri i vertshuset. I kirken fornyet barna sit daapsløfte, og paa vertshuset duret faren løs om vor tids daarlige kristne. Tilslut blev han lei av det og gik bort til vinduet for at se over mot kirken. Det stod en masse mennesker utenfor kirkedøren, kirken kunde ikke rumme dem alle. Mens han saa dit-over fik han øie paa en liten gut med sløife og blomsterbukett som kom ut fra sideindgangen. Tankeløst fulgte han med blikket, og saa kjendte han igjen Hansemand. I første øieblikk tænkte han paa at skynde sig ut til ham, men saa gruet han sig for at bli set av alle de mange mennesker ved kirkeportalen, og han lettet sit hjerte paa anden maate.

Men alt han raste saa hjalp det ham ikke saa meget som han gjerne vilde — saa betalte han sin fortæring og lusket gjennom en sidedør ut paa veien til Solbakken. Da han kom i tanker om at Hansemand ikke kunde komme ind uten nøkkel besluttet han at gaa bent hjem, hvad der fra først av ikke hadde været hans hensigt. Det gjorde ham godt at der allikevel var et sted hvor hans komme var ønsket denne Hvitesøndagen, og derfor blev han ikke litet forskrækket, da gutten ikke sat og krøp sammen paa trammen, som han hadde gjort regning paa. Kunde det være tilstødt ham noget paa veien —? Uten at tænke over hvad det under de omstændigheter kunde gjøre godt for aapnet han ytterdøren, sprang ind og gjennom kjøkkenet ind paa stuen.

Stor blev hans forundring da han rev op stuedøren og fik se Hansemand, knælende paa bordet mellem to tændte lys og med ansigtet vendt bort fra ham, mot vinduet. Han visste ikke andet at si, end han begyndte at spørre gutten om han var blit daarlig i kirken. Uten at svare paa det snudde Hans hodet litegran mot ham og sa indtrængende til faren: «Du maa knæle. For Frelseren er indeni mig, jeg er akkurat som tabernaklet i kirken og det er derfor at lysene brænder, derfor maa vi være stille og be.»

Faren kunde ikke andet end adlyde gutten; den myndige klang i stemmen og magten i barnets blik tvang ham i knæ. Uten at la sig ytterligere forstyrre fortsatte gutten at be, og imens saa han ned paa sit eget bryst som om han saa Frelserens aasyn lyse ut gjennom knaphullerne. For faren blev denne bønne en præken som han endda aldrig hadde hørt maken til. Om Hansemand hadde været druknet og hadde ligget i sin kiste i skinnen fra de to lysene saa hadde det ikke kunnet ryste ham dypere. Paa en gang saa han klart. Hvorfor skjeldte

han altid ut fremmede mennesker? Var der en eneste av dem som hadde forsyndet sig mot barnet saa ilde som han selv?

Gjennem stilheten hørtes pludselig morens skritt paa trammen utenfor. Hun hadde ingenting sett derfra hvor hun knælte bakerst i kirken, og efter gudstjenestens slutt hadde hun fuld av længsel ventet paa Hansemand sin, indtil nogen fortalte hende at han var gaatt ut av kirken like efter kommunionen og var visst hjemme for længe siden. — Hun traadte ind i stuen akkurat i det øieblikk da Hansemand slukket lysene og krøp ned av bordet, idet han forkyndte, at nu hadde Frelseren gaatt ut av brystet hans og hjem til Himmelen, det kjendte han paa sig. Moren stod ganske stum da hun fandt ikke bare barnet men ogsaa faren. I hendes følsomme sind steg det straks op ubestemte anelser om at her var det noget godt som nærmet sig, men hun lot som ingenting og gikk videre ind paa kammerset — for at klæ sig om til at gaa paa kjøkkenet, sa hun. Faren fulgte efter hende, og hun forstod tydelig av hans opførsel, at det var noget han vilde si, men ikke kunde bringe over sine læber. Men da middagsklokkerne begyndte at ringe til Ave Maria, saa begyndte hun at be Engelens hilsen. Gode tanker har endda aldrig dødd bort under bøn, og imens kunde de begge to faa tid til at fatte sig. Men denne gang kostet det ikke faren litet at si sammen med moren de ord som deres læber sammen hadde formet saa mange ganger før i tiden. Han prøvet at skjule sin indre bevægelse og be med jevn stemme men fikk det ikke til — sommetider blev det for dypt og sommetider for høit. — Efttr bønne fik han stakkaandet presset frem, at det var nu vel ingen i hele verden som kunde være glad i ham, ikke engang hans egne — ja allerminst de. Moren la fort begge henderne paa hans skuldrer og saa ham ind i øinene uten at si noget. For første gang paa aldrig saa længe saa manden ind i hendes øines milde glans, og den syntes ham saa ny og vidunderlig som ved det første kjærlighetsblikk, og efter den dype nedtrykthet glædet den ham endda mere end den gang.

De snakket sammen længe — saa det tilslut forekom den ventende Hansemand mistænkelig og han banket paa døren, først sagte og saa sterkt. Desto større var hans forundring da de kom ut haand i haand, og faren tok ham op i armene sine og lovet at nu skulde han snart gaa til skrifte han og, likesom veslegutten sin, og desuten skulde han aldrig mere gaa til den leie vertinden.

Hansemand blev rent utav sig av glæde. Men han kunde ikke finde andet uttrykk for det end selvtillidsfuldt at erklære, at han hadde godt visst, saan maatte det gaa tilslut, for han hadde alltid sagt naar han bad til Gud: «Enten — eller!»

Moren skyndte sig med vaate øine ut paa kjøkkenet, for at faa istand et maaltid som var festdagen værdig. Nu var det hendes eneste sorg at skuffer og poser var tomme. Men ogsaa den blev tatt fra hende — da hun gjennemsøkte kjøkkenskapet fra øverst til nederst opdaget hun, at faren aftenen i forveien bare hadde spist op det ene stykket kjøtt, men de to andre og større stykkerne var glidd fra fatet ned i brødboksen, og der-ved var de blit reddet til idag.

I mange huser sat folk tilbords, og lykkelige barneansigter straalte over velfylde fat med stek og pølser, med søsterkake og terter; men intet sted sat tre mennesker saa lykkelige sammen som paa Solbakken ovenfor bækken. Og den lykken mistet de efter den dag aldrig mere.

Høitidsdag for Vår Frue Menighet i Porsgrunn.

Til hans høiærverdighet biskopens besøk i Porsgrunn søndag 10. desember knytter sig en rekke helt strålende begivenheter av sådan høitid, at vi med rette vil kalle det en merkedag for alle som hadde gleden av å være med. — For å holde oss til tingene som de fulgte, nevner vi *høitideligheten i kirken*, der selvfølgelig idag var iført sin høitidsdrakt. Kl. 8 holdt biskopen prelatmesse assistert av sognepresten, pastor Recktenwald, og riktig mange gikk da til den hellige kommunion.

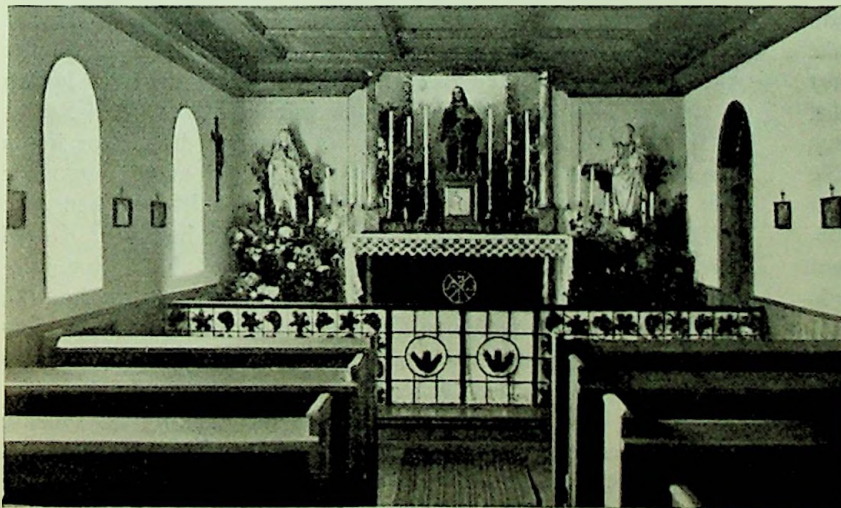
Kjernen i dagens festligheter var nu hovedgudstjenesten, som var en uforglemmelig opplevelse; kirken var da ogsaa stoppende full av mennesker, anderledes troende like meget som menighetsmedlemmer. Idet hans høiærverdighet, fulgt av sognepresten og 6 ministranter, trådte inn, tonet «*Ecce sacerdos magnus*» mektig fra koret. Straks fulgte en oppløftende begivenhet, idet to av menighetens piker, Elsa Richter og Erna Bongart, fornyet dåpsløftet. Hvitklædde, med brennende lys i hånden, kom de frem til kommunionbenken, hvor de klart og andektig svarte på sogneprestens ved sådan anledning vanlige spørsmål. Sognepresten holdt så en tale, hvori han henviste til den store betydning av det avlagte løfte. Høitideligheten blev avsluttet med første versene av den gripende sang «*Fast skal min dåpspakt evig stå*» og runget kraftig i det hellige rum. — Etter dette fulgte høimessen ved sognepresten, og vårt fortrinlige kor utførte med vanlig dyktighet den prektige messe «*Consolatrix afflictorum*» av Zoller. Etter evangeliet talte hs. høiærverdighet dypt og inntrengende om

den Helligånd med særlig henblikk på feringingen, og talen føltes å gå de mange tilhørere til hjertet. Da høimessen var slutt, talte hs. høiærverdighet, iført det biskoppelige skrud, i faderlige og rettleidende ord til dem som skulde fermes, hvorefter den Helligånds sakrament blev meddelt 5 voksne (konvertitter) og de to ovennevnte piker. Senere forlot biskopen kirken under tonene av den klangfulle «*På sannhetsfjell en kirke står*», hvorved den hellige og minneverdige handling var slutt.

I løpet av eftermiddagen var pastor dr. A. Sund kommet fra Tønsberg og deltok i festandakten kl. 6. Denne var ogsaa usedvanlig godt besøkt. Etter at «*Vær hilset Maria, du rene*» var avsunget, talte sognepresten overbevisende over emnet «*Verdens Frelser*». Biskopen, iført mitra og stav og ledsaget av sogneprestene Recktenwald og Sund, skred så frem til alteret for å holde andakten og meddele den sakramentale velsignelse. Andakten blev avsluttet med sangen «*Store Gud*».

Efter andakten samledes menigheten i prestegården for å hilse på hans høiærverdighet. Dette skulde ogsaa bli en høitidelighet som sent eller aldri vil glemmes av de tilstedeværende. Elsa Richter og Erna Bongart var atter flinke; de trådte frem for biskopen, og på en meget stemningsfull måte fremførte de vekselvis en sang til ære for hans høiærverdighet og overrakte hver sin blomsterbukett. Etter at så undertegnede på de fermedes vegne hadde fremført en hjertelig takk til hs. høiærverdighet, overrakte fru Olga Weber en nydelig bukett av nelliker. — Så fulgte en stor overraskelse for alle: Vi har nemlig her ved Vår Frue Kirke den glede å ha en ualmindelig dyktig og ivrig organist, hr. kontorchef Ingvald Nilssen. Denne herre, om enn ikke trofelle, har nu i fulle 20 år med utrettelig iver og opofrende velvilje stillet sin kunst til kirkens tjeneste, og det uten noget vederlag! Denne enestående interesse og hengivenhet for den gode sak fortjente selvfølgelig sin påskjønnelse. I anledning 20 års-jubileet lot derfor, ved hans høiærv. biskopens anmodning, den hl. Fader ham tildele den pavelige fortjenstmedalje «*Bene merenti*» i gull. Ved overrekkelsen rettet biskopen i en tale en inderlig takk for alt hvad hr. Nilssen hadde utrettet og festet derpå den vakre, stilfulle medalje på jubilantens bryst. Sognepresten tilføiet på sine forgiengeres, menighetens og egne vegne i en anslående tale hr. Nilssen en velfortjent takk. — Hr. Nilssen, overrasket av denne aldeles uventede utmerkelse, takket beveget herfor. Hr. ordfører Wright anførte så til et trefoldig hurra for jubilanten, og menigheten gav sin fulle tilfredshet til kjenne med livlig applaus til sin avholdte organist.

Endelig skal nevnes noget, om enn litt tid tilbake, som var til stor glede for alle, nemlig innvielsen av St. Joseph-søstrenes nye kapell i Hospitalet Allehelgensdag, 1. novbr. Da det forrige kapell, som alt i årtier hadde gjort en kjær tjeneste, nu var blitt for lite og ubekvent, besluttet å foreta en hel ombyggelse av dette. Tanken kom til utførelse i sommer, slik at nu efter 3 måneders energisk arbeide stod kapellet ferdig til bruk i helt ny skikkelse, og innvielsen

St. Joseph-søstrenes nye kapell i Porsgrunn.

kunde finne sted nevnte dag. Men sognepresten som forrettende og i nærvær av foruten søstrene ved St. Josephs Hospital, nogen av dets patienter og øvrige av menigheten m. fl., fant den kirkelige innvielse sted om morgenen kl. 8. Etterpå holdtes den første hl. messe med felleskommunion, og søstrene selv høinet festen med vakker sang. Om eftermiddagen var en høitidelig andakt med preken og sakramental velsignelse. Sognepresten talte om hvilken betydning et gudshus har for en katolsk kristen, at det er: et hellig sted, et bønnens sted og et tilfluktssted.

Kapellet er utført efter tegning av arkitekt Wilhelm Swensen, både alteret, kommuniionsbenken og kirkebenkene. Uten å gå i detaljer skal særlig nevnes det vellykkede nye alter med et stort Kristus-billede plasert i en nisje innenfor i veggen, og fremforalt kommuniionsbenken. Denne er helt kunstnerisk utført av herv. smedmester Nils Bærulfsen, og er fremstillet i mønster av drueklaser, aks og vinløv, alt drevet i jern. Kapellet i det hele som det nu ligger virker meget tiltalende og innbydende, og er blitt et sted hvor søstrene og de patienter som ønsker det kan samles til opbyggelige stunder, ty hen og søke ro i sinnet og styrke i sjelen og nedbe Guds velsignelse over sin edle gjerning. — Og utvilsomt er også søstrene selv svært fornøiet med sitt nye kapell likesom pressens og den øvrige omtale er meget rosende.

I. H. K.

Mari-Santa.

Def som nu skal fortelles — det hendte for lang tid tilbake. Hele fire århundrer og mere til er sunket i tidens hav siden da — for det var dengang da St. Vicente Ferrer vandret på jorden og rørte ved sjelene med sine ord og grep dem fast med sine undergjerninger og hjalp dem med sine forbønner.

Og det hendte i Bilbao. — Der levet Mari-Santa. En fattig sjømann var hennes far, men det var ikke ham, som hadde gitt henne det vakre navn. Presten som døpte henne kalte henne Mari — og det var folket på stedet som satte det annet navn til. De anså henne for å være en helgen, fordi hun fra hun var ganske liten satte sin glede i å trøste de bedrøvede og opmuntre de sorgfulle og bringe godt til de som led ondt. Gråt et barn ved Ibaizøbals bredder? En liten pike forlot straks sin lek og talte blidt til den gråtende til barnet tørket sine tårer og lo så gla mot solen igjen. Var en fattigmans hytte blitt flammens bytte — en ung pike kom med gode og kjærlige ord som var så sterke og styrkende at den ulykkelige familie fikk nytt håp og nytt livsmot. Og hadde en mor mistet sitt barn, en ektefelle sin livsledsager, var ømme og kjærlige foreldre tatt bort fra hjemmet og sine små — Mari-Santa fant alltid den rette trøst. Ren var hennes sjel — derfor kunde Guds uendelige barmhjertige godhet virke gjennom henne.

Så kom Vicente Ferrer til Ibaizøbal-dalen — han som blev betegnet som den annen Paulus. «Evangeliets basun» kaller hans biograf Valdecelro ham. Og nu henrev han de baskiske provinser med sin veltalenhet og overveldet dem ved de mirakler der som en stjerneregn betegnet den vei han drog frem efter. Tusener og atter tusener bevidnet sannheten av disse mirakler — tusener og atter tusener så, at en syk reiste sig fra

årelangt leie og blev frisk på hans ord — at en lam kastet sine krykker og tok sitt arbeid op — at en blind blev seende og en døv gitt tilbake til samfundet med mennesker.

I Bilbao strømmet man til Sant Jago-kirken for å høre hans forkynnelse, og allerede det var et mirakel at alle forstod hans tale, skjønt han brukte dialekten fra Valencia og man på stedet kun talte baskisk — det spanske sprog var den gang ennu ingen enhet. Om natten gikk han alltid bort fra byen og op i fjellene, ti da vilde han også i legemet være sin Gud så nær som mulig og stige så høit mot himmelen som jordens flate tillot. Sitt enkle sengeleie fant han hos de fattige fjellbeboere — men før han gikk til hvile talte han i lys av arnens flammende bål med de fromme og enfoldige sjeler. Og da hørte han fortelle om Mari-Santa — jomfruen hvis liv var viet de sorgfulle og lidende. Beretningen grep ham dypt — og St. Vicente knelte og anropte Herren og Frelseren om å holde nød og smerte borte fra den edle kvinnes vei. Men hvis dette ikke var Guds vilje — da å tillate ham å komme henne til hjelp så velsignelsen av all hennes opofrende kjærighet måtte vende tilbake til henne selv med trøstefulle frukter.

Så giftet Mari-Santa sig med en edel ung mann, sjømann som hennes far og fattig på denne verdens gods og gull, men rik på godhet og omsorgsfullhet. De var meget lykkelige, og deres lykke blev fullkommen da en vakker gutt kom til verden. I tre år var han hjemmets solstråle — så blev han plutselig syk og tross den omhyggeligste pleie måtte han dø.

Mari-Santas smerte var uendelig — og hun måtte bære den alene. Hennes mann, hennes støtte og beste venn på jorden for på fremmede havner, og ingen fant de trøstens ord, hun kunde høre. Hun som alltid selv hadde bragt trøst til andre, var i den bitreste smertes stund uten hjelp fra mennesker. Det lille avsejede legeme, hun holdt i sine armer som skulde disse kunne gi ham livets varme igjen, talte i sin taushet høiere enn alle andre stemmer fra de levende, og hennes moderhjerte så kun det døde legeme — gråt over adskillelsens umåtelige smerte.

«Min Gud, min Gud — hvorfor har Du forlatt mig?» — skrek hennes sjel op til livets Herre. Og den gjentok ropet hver gang hun knelte ned foran krusifikset i det lille kapell på Mallonahøiden, hvor hun så ofte i lykkelige dager var vandret op for på dette sitt yndlingssted å takke Frelseren for all den glede livet skjenket henne. Nu kunde hun ikke takke, blott ydmyk spørre om og om igjen: «Hvorfor — Herre! Hvorfor?» — Så kom julen, og det blev jule natt. Ingen stjerne lyste på himmelen. Uværskskyer for i vill dans hen over jorden og dekket alle de små himmelske julebluss til. Mari-Santas hjerte var som denne natt — og fra det stille hus, hvor ingen liten guttestemme ropte på mamma og krevet eventyr og røde epler og gule appelsiner og de brungylne saftfulle fiken som forrige jul, drev sorgen og lengslen og uroen henne ut. Op til kapellet gikk hennes vei — men ikke knelte hun for julekrybben med det glade budskap — som vanlig sank hun på kne for krusifikset med den lidende Frelser, ti kun Han forstod smerte og kunde forsone med den. Og atter steg hennes spørrende sorg op mot den korsfestede: «Hvorfor —?»

Da klang en mild, en kjærlig stemme til henne og St. Vicente stod ved hennes side. Den hellige mann var også denne natt steget op på bjerget for som vanlig å være himmelen så nær som mulig — da fikk han se Mari-Santa og forstod at Gud hadde hørt hans bønn. Ham var det gitt å bringe trøst til dette

hjerter — ham var det gitt å besvare dette hvorfor. «Se opad, min datter!» Mari-Santa adlød og løftet de tåreblendede øine mot himmelen. Da tegnet sig et billed, et syn — hvad visste hun hvad det var! — på den mørkeste tunge sky, som dekket stedet like over kapellet. En yngling i en galge — og ved hans føtter stod to gamle mennesker, en far og en mor, og vred sine hender i navnløse fortvilelse. «Dette er svaret», tonet atter den milde, kjærlige stemme, og med usvikelig sikkerhet visste hun med en gang, at det var sønnens fremtid hun så, og de to gamle var hennes mann og henne selv. Billedet forsvant. Og plutselig var alle skyer som feiet bort. Tindrende klare blusset stjernefaklene sine hvite flammer på en hvelving så høi, så dyp, så altomfattende og altinnfattende som evigheten selv. Det var millioner av smil som sendtes til jorden — gjenskin av englenes jublende glede. Et sted blandt disse engler smilte nu også hennes uskyldige gutt — der vilde han vente henne, så lys og så glad, som han ventet henne i stuen ved Ibaizøbals bredder, de få korte år han hadde gjestet på jorden.

I anger og sorg over sin egen tvil på Guds kjærlige mening knelte hun for St. Vicente og skriftet sin feil — trøstet og glad reiste hun sig. Den hellige, kloke mann hadde gitt henne en bot, som samtidig var et livsmål og en livsfylde: ennu mer enn før skulde hun gå til de, som sørget og led og tvilte, og styrke dem i tro på Guds kjærlighet og hans vise forsyn, selv når dets mening var skjult for alle. Ti hun hadde lært å takke for det som følte smertefullt i nuet — og fra denne takk vilde der utgå styrende og styrkende krefter til hjelp for hennes ferd blandt mennesker. — Med takkens stjerne tendt i sitt sinn gikk Mari-Santa ned til hjemmet i byen — med takkens stjerne lysende i sitt sinn steg St. Vicente høiere op ad fjellet til han var på dets tinde. Så stod solen op. Julemorgen!

W. R.

Vi henleder

nu da vi er så tett under jul og julegaveproblemet er høiaktuelt, våre trosfellers oppmerksomhet — ut fra dette med at «bøker er den beste julegave» — på følgende publikasjoner, som alle stammer fra vår egen krets og som vi med god samvittighet kan gi vår beste anbefaling med på veien: «*Etapper*», av Sigrid Undset. — «*Ingeniøren og hans hustru*», av Gösta af Geijerstam. «*Nonni*» (for gutter) av pater J. Svensson. — «*Bak Tåkesløv*», av H. Benzon. — Og endelig foreligger jo «*Kimer I Klokker*» som vanlig.

BOKANMELDELSER

E. Hagerup Bull: **Profiler av noen samtidige.**
(Gyldendal Norsk Forlag).

Under denne beskjedne tittel har høiesterettsassessor Hagerup Bull gjennom personlige inntrykk og opplevelser gitt oss interessante og levende bilder av ti menn som han har lært å kjenne i sitt liv og virke som jurist og politiker og som alle har det tilfelles, at de har spillet en mere eller mindre betydelig rolle i det offentlige liv. Hagerup Bull viser en sjelden vilje og evne til å forstå endog sine gamle motstanderes forutsetninger og

synspunkter. Alle disse «samtidige» er nu døde og i sitt forord sier forfatteren at «de døde har de fraværendes rett. Man skal prøve å leve sig inn i deres sjel liv før man taler eller skriver om dem.» Tross han ikke vil innlate sig på nogen forskjønnelse av de avdøde, bedømmer han dem meget varsomt, i enkelte tilfeller kanskje for velvillig. En særlig tiltalende egenskap ved boken må fremheves, fordi den ikke er helt almindelig hos forfattere i memoire-genren: ikke minst i sammenligning med et meget omtalt memoire-verk som utkom ifjor blir man slått av forfatterens velgjørende beskjedenhet. Når man tenker på den fremskutte plass Hagerup Bull har inntatt, på den rolle han har spillet i vårt politiske liv i en menneskealder, på hans deltagelse i 7. juni-regjeringen, på hans samarbeide og kontroverser med de store samtidige han skildrer, kan man ikke undgå å legge merke til hvorledes han har trengt sin egen person og gjerning i bakgrunnen. Boken innledes med en varm og ærbødig hyldest til Emil Stang, forfatterens første veileder i juridisk praksis. Men den største interesse samler sig om billedene i berøring med. I en vurdering eller snarere et forsvar for Francis Hagerups unionspolitiske synsmåter, som forfatteren ikke delte, tegnes et riss av Hagerups gedigne og steile personlighet. Christian Michelsen skildres som den selvsikre fører, mannen med det åpne, mottagelige og fordomsfrie sinn, den resolute handlingens mann, statsmannen av de store dimensjoner. Forfatteren tar avstand fra legenden om at Michelsen mest skyldte lykkelige omstendigheter sitt held og viser, hvorledes alle avgjørelser var nøie forberedt, alle eventualiteter gjennomtenkt og overveiet. I det følgende avsnitt som er viet Løvland og forteller om dennes omfattende begavelse og eienommelige personlighet, fremheves det at det var Christian Michelsen alene som var føreren i «det merkelige år». Med særlig interesse leser man Hagerup Bulls vurdering av Sigurd Ibsen. Han skildrer det tragiske i Sigurd Ibsens levnetløp: at han som hadde så sjeldne betingelser for å yde vårt land store tjenester, frasett de nærmeste år før 1905 blir stående helt utenfor vårt offentlige liv, og tross sitt brennende nasjonalsinn ender sine dager i utlendighet. I et avsnitt om Gunnar Knudsen forsøker han å forklare hvorledes denne stedlige, enwise og ikke særlig intelligente mann gjennom så mange år kunde komme til å spille en så fremtredende rolle i politikken. Blandt bokens øvrige stykker må særlig nevnes de sider Hagerup Bull har skrevet for å redde Gjert Holsens minne fra ufortjent forglemmelse. «Profiler» er en interessant og instruktiv bok. Den karakteriserer noen forgrunnsskikkelsers personlighet og forklarer rekkevidden og grensene for deres innsats i vårt lands historie.

H. J. I.

Frederik Bøök: **Hitlers Tyskland.**

(Aschehoug Dansk Forlag).

Ingen bok kan være mer aktuell enn denne som har til opgave å forklare den største begivenhet i dette års verdenspolitikk: Hitlers erobring av makten i Tyskland. Det er i grunnen overflødig å si at det er en overmåte velskreven og interessant bok. Frederik Bøök sitter inne med usedvanlige kunnskaper om Tyskland før og nu. Under lesningen merker man dog etter hvert en tendens som svekker bokens virkning. Forfatteren er fiendtlig, næsten fanatisk innstillet overfor England og Frankrike. I sin iver for å vekke sympati for det nye Tyskland undser han sig ikke for spesielt å anklage Vest-Europas

demokratiske land for avskyelig krigsførsel! — Det kan neppe være tvil om at han i sitt forsvar for Hitlers jødefiendtlige aksjon, som han forresten selv tar avstand fra, er temmelig tendensiøs og at hans fremstilling av jødernes innsats i det tyske rike behandles ensidig og urettferdig. — Men på tross av dette er Bøøks bok meget lærerik og verdifull. Uten å fortie svakhetene og feilene ved nasjonalsocialistenes politikk, viser den hvorledes Hitlers person og program svarer til tidens krav i Tyskland nettop nu. Hitlers geniale evne til å øve propaganda blandt folkets masser fremstilles levende og anskuelig. Og Bøök forklarer helt overbevisende hvorledes Hitlers folkelige herkomst, hans stilling som tidligere arbeidsmann, i forbindelse med hans ideelle syn på arbeidet, gir ham en enestående posisjon i folkets bevissthet. «Hitler er ikke blott nasjonalisten, han er i virkeligheten socialist, båret av en lidenskapelig, en umettelig kjærlighet til den tyske arbeider. Å erobre den tyske arbeider for den tyske stat, fuldt og helt, uten forbehold, hemninger og utflukter, er det høieste og helligste mål, Hitler kjemper for.»

Forfatteren har sikkert rett når han hevder at vår tids ungdom har tapi troen på den utviklingsoptimisme som har preget det 19. århundres kapitalistiske liberalisme, at der nu neppe finnes et land med en ungdom hvis hjerte slår for demokratiet og Nasjonernes Forbund. Hitler og nasjonalsocialismen har skjenket Tysklands ungdom en sak som den kan tro på og begeistres for. Der ligger den dypeste forklaring til Hitlers suksess og tillike muligheten for at hans aksjon kan reise Tyskland påny til makt og utfoldelse.

H. J. I.

Organist Riefeling

som nu i så mange år har vært knyttet til St. Olavs kirke skal til nyttår ta avskjed fra sin stilling. Det blir et stort og følelig tap for oss alle som han søndag efter søndag har gledet ved sitt herlige spill, og vanskelig blir det å erstatte ham. Som en kunstner av Guds nåde har Riefeling fra første ferd av forstått å leve sig inn i den katolske kirkemusikkens eiendommeligheter og røktet sitt krevende hverv med fin forståelse og aldri sviktende kunstsans. Hvor ofte har vi ikke måttet beundre hans evne til å tolke dagens og stundens stemning og den lekende letthet, hvormed han forstod å la sang og akkompagnement smelte sammen til et hele, selv når det dreiet sig om sangnummere han ikke hadde fått høre til å innøve med sangerne.

Når herr Riefeling nu i forholdenes medfør forlater oss, vil St. Olavs menighet sende ham en dyptfølt takk for trofast virke i disse mange år og de hjerteligste ønsker om ennu mange rike og lykkelige år i kunstens tjeneste. Vi kommer til å savne ham — det er sikkert — og vi beklager bare at de pinaktige tider også har nedsett St. Olavs menighets økonomiske evne, så vi ikke lenger kan få beholde en kunstner som herr Riefeling knyttet til vår kjære sognekirke. Hans minne vil i hvert fall leve lenge iblandt oss, og mangen takknemlig bønn vil bli bedt for ham.

K. Kjelstrup.

Fra Vikariatet.

Hans høiærverdighet biskopen har fra 1. januar 1934 utnevnt:

1. Provikar mgr. *H. Irgens* til Vikariatssekretær.
2. Velærv. hr. sogneprest *E. Laudy* til sogneprest ved St. Birgitta menighet i Fredrikstad.
3. Velærv. hr. pater *Notenboom* til sogneprest ved St. Halvards kirke i Oslo.
4. Velærv. hr. pastor dr. *G. Gorissen* til førstekapellan ved St. Olavs kirke i Oslo.
5. Velærv. hr. pastor *H. Bergwitz* til annenkapellan ved St. Olavs kirke i Oslo.
6. Velærv. hr. pastor *Boers* til kapellan ved St. Halvards kirke i Oslo.

Som direktør for Oslo katolske Ynglingeforening har hans høiærv. biskopen opnevnt sogneprest *Notenboom* med høiærv. mgr. dr. *K. Kjelstrup* som midlertidig stedfortreder.

Herhjemme: —

OSLO. Mariakongregasjonen. Efter en tre dages retrett i kapellet på St. Josefs Institutt, som hver aften var fylt til siste plass og som også var godt besøkt om morgenen, avholdt Mariakongregasjonen sin patronatsfest 10. ds. i St. Sunniva skoles gymnastikksal og garderobe, som ved velvillig imøtekommenhet av Mère Zoe var stillet til vår disposisjon. De innbudte geistlige hadde alle mottatt innbydelsen og vi hadde bl. a. den glede å ha pastor Ugen samt den nye sogneprest til St. Halvard pater Notenboom hos oss. — Vi var alle enige om at vi hadde hatt en meget vellykket fest!

Marie Catherine.

HAMAR. Til vårt desembermøte i St. Olavs forbund 11. ds. hadde vi den glede å få besøk av mgr. Kjelstrup, som med vanlig elskverdighet hadde lovet oss å fortelle om sin ferd til kirkeveigselen på Færøyane. I 1½ time holdt han den efter våre forhold tallrike tilhørerskare fangen i åndeløs interesse med et glimrende kåseri supplert av vakre lysbilleder.

R e f.

Juledikt.

Nu ringer de juleklokker,
de ringer fra Betlehem.
På eterens sterke vinger
de finner nok veien frem.
Til alle i hus og hytter,
til alle fattig og rik,
til alle som fremad stevner
på veien mot Paradis.

De klokketoner oss minner
om Barnet i Betlehem,
som fattig fødtes i stallen
skjønt himmelen var hans hjem.
Han hele verden eiet,
hans rikdom var såre stor.
Og dog led han døden på korset
for å frelse den syndige jord.

De ringer de Betlehems klokker,
de ringer i syd og i øst.
Og disse toner fra Betlehem
er toner som bringer dig trøst.
Hør englens synger på marken
et ære være vår Gud —
en sang ifra evige soner.
O herlige julebud!

Trondheim, julen 1933.

A. L.

„St. Olav“ ønsker alle sine lesere og medarbeidere en gledelig jul og et godt nytt år!